

Kur'ân pek çok ayetinde, değişik isimlerle, zaman ve zaman dilimlerinden bahseder. Bazı zamanlara dikkat çeker. Tıpkı bazı mekanlara dikkat çektiği gibi.

Aslında bütün zaman ve mekanların sahibi Yüce Allah'tır ve bütün zaman ve mekanlar değerlidir. Zira onlar, bir takım güzellik ve çirkinlikler için araçtır.

İmam Şafi'nin dediği gibi: "Bütün ayıplar bizde olduğu halde, hep zamanı ayıplarız, zaman kötü/bozuk diye zamana ve dolayısıyla onun sahibine hicivler düzeriz. Zaman dile gelse kim bilir bizim için neler söyle?. Bir kurt bile kendi cinsini yemezken, biz insanlar birbirimizi yer, sonra da suçu zamana atarız.!" Mekanlar için de durum böyledir. Asıl itibarıyla kötü zaman ve kötü mekan yoktur. Zaman ve mekanda kötülükleri işleyen insanlar vardır.

Ne var ki, bazı zaman ve mekanlar diğer zaman ve mekanların önüne geçmişlerdir. Bunun temel nedeni de o zaman ve mekanlardaki iyilik ve güzellik yoğunluğudur. Sözelimi Muazzam Ev Kabe, yeryüzünde yapılan ilk mabedir. Yapıldığı andan beri orada hep ibadet edilmiş ve manevi bir atmosfer oluşmuştur. Zaman zaman o beyt etrafında sapmalar olmuşsa da yine de o mekan, diğer yerlere göre ayrıcalıklı olmuştur. İşte oradaki ibadet yoğunluğu ve bunun sonucu oluşan manevi atmosfer yoğunluğu Kabe'yi diğer yerlerin önüne geçirmiştir. Bu yüzden Kabe'de kılınan namaz, diğer mabedlerde kılınan namazdan çok daha faziletlidir. Çünkü orada oluşan ve var olmaya devam eden manevi atmosfer, orada yapılan ibadetlere ve bu ibadetleri yapanlara da olumlu olarak etki etmektedir.

Bu yüzden ilmihal kitaplarında, bir yerde kılınan en faziletli namaz, o yerin en eski mabedinde kılınanıdır, denmiştir.

Zamanlar için de durum aynıdır. Sözelimi Cuma günü, öteden beri insanlık tarihinde çok önemli olayların gerçekleştiği ve özel ibadet günü olarak seçilmiş bir gündür. Tarih boyunca o günde, diğer günlerden çok daha fazla ibadet edilmektedir. Yapılan bu ibadetler ise, o günde manevi bir yoğunluk oluşturmakta, bu da sonuçta o günü ve o günde yapılan ibadeti, diğer günlerde yapılanların önüne geçirmektedir. Diğer mübarek gün ve geceler için de benzeri durumlar söz konusudur.

İçerisinde pek çok kimsenin çokça ibadet yapmasıyla o zaman ve mekanlara ilahî rahmet, sakinet ve mağfiret yağar, onları melekler kuşatır, sonuçta oralarda manevî bir yoğunluk oluşur. İçerisinde çokça insanın sürekli günah işlediği zaman ve mekanlar için benzeri durum söz konusudur. Oralar da ilahî rahmetten mahrum olurlar, lanetler yağın şeytanların arenasına dönüşürler.

Bazı zaman ve mekanların diğerlerinden üstün oluşu, Hz. Peygamberin diğer peygamberlerden; Kur'ân'ın diğer ilahî kitaplardan; sözelimi İhlas suresinin Tebbet suresinden üstünlüğü gibidir. Şöyle ki:

Bütün peygamberler, Allah'ın elçisi olmaları bakımından eşittir. Bu yüzden biz, hiçbir peygamberin arasında fark gözetmeden hepsine iman ederiz.[1] Ancak, kendisine kitap verilmesi, mucizeler verilmesi, tevhid mücadele süresinin farklılığı ve zorluklarla dolu olması,

ümmetinin çokluğu, evrensel olması gibi sebeplerden bazı peygamberler, diğerlerinden üstündür[2], denebilir.

Allah'ın kelamı olmak ve O'nun katından gelmiş olma bakımından Kur'ân ile diğer ilahî kitaplar arasında bir fark yoktur. Ancak, son kitap olması, evrensel olması ve kendinden önceki kitapların mesajlarını kuşatması gibi nedenlerden Kur'ân, diğer kitaplardan farklıdır.

Aynı şekilde, Kur'ân'ın bütün sure ve ayetleri Allah'ın kelamı olma bakımından eşittir ve Kur'ân'dır. Ancak, Yüce Allah'ı bize tanıtan İhlas suresi ile, Allah düşmanı Ebu Leheb'den bahseden Tebbet suresi arasında fazilet farkı vardır.

Bazı zaman ve mekanları da bu şekilde değerlendirebiliriz. Tüm zaman ve mekanlar Allah'ındır ve onlar iyilik-kötülük yapma araçlarıdır. Bu bakımdan hepsi eşittirler. Bu yüzden hadislerde "Zamana sövmeyin/onu kötülemeyin, zamanın sahibi Allah'tır", "Yeryüzü bana mescid kılındı" şeklinde cümleler yer alır. Ancak onlarda yapılan iyilik ve kötülüklere göre onlar, değer kazanır yahut değer kaybederler.

Kur'ân, özel olarak mübarek gecelerden bahsettiği gibi, genel olarak geceden bahseder. Hz. Peygambere ve onun şahsında müminlere gece ibadetini ve gece Kur'ân okumayı emreden ayetlerden sonra gelen bir ayette şöyle buyurulmaktadır: “Gece neşesi hem daha dokunaklı, hem deyişçe daha sağlamdır. Çünkü gündüzün senin için uzun bir uğraşı vardır.”[3] Çünkü gece dinginlik anıdır, onda yapılan olumlu olumsuz her şey ruhlarda derin izler bırakır.

Dikkat edilirse Kur'ân'da gece inmiştir, gündüz değil. Hz. Peygamberin İsra mucizesi de gece gerçekleşmiştir. Hz. Musa peygamber Tûr dağında kırk gece kalmıştır. Kavmiyle birlikte Hz. Musa, Firavun'un zulmünden gecekurtulmuştur. Hz. Lut helaktan gece kurtulmuştur.

Dolayısıyla gecenin müslümanın hayatında ayrı bir yeri olmalıdır. O, Kur'ân okuma başta olmak üzere, namaz, tefekkür, dua ve zikir gibi ibadetlerle karanlığı aydınlatmalıdır. Gece inen/inmeye başlayan Kur'ân ile gece dolan Müslüman, gündüz o ilahî mesaj doğrultusunda bir hayatla yaşamalıdır.

İşte manevi yoğunlukların doruğa ulaştığı Ramazan Ayı da böyledir. Ramazan Kur'ân'ın inmeye başladığı mübarek bir aydır. Müslümanlar, o ayı oruç ve diğer ibadetlerle geçirerek adeta Kur'ân'ın inişini kutlarlar. Nitekim Peygamberimizin hayatında bu ay, her bakımdan diğer aylardan farklı olmuştur. Şöyle ki, her zaman cömert olan Hz. Peygamber Ramazan'da daha cömert olur; her zaman Kur'ân okuyan Hz. Peygamber, Ramazan'da daha çok Kur'ân okur; her zaman ibadet eden Hz. Peygamber daha çok ibadet ederdi.

Dünyanın pek çok yerinde çok sayıda insanın ibadet kervanına katılmasıyla Ramazan ayı, amel ve rahmet panayırına dönüşmektedir. Bunun sonucunda Ramazan'da bir ibadet ve rahmet yoğunluğu yaşamaktadır. Bu yoğunluktan her seviye ve konumdaki her insan nasibini alabilmektedir. Bu yüzden Ramazan'da suç işleme oranları en aza inmekte, ibadet yerleri dolup taşmaktadır. Sonuçta o ay Müslümanlar için bir dolum ayı olur. Öyle bir dolum ki, bir dahaki Ramazan'a kadar, yani on bir ay Müslümanı idare etmeli, günahlardan korumalıdır bu dolum.

Hicrî ay hesabına göre idrak ve ihya edilen Ramazan, her sene on gün erken gelmekle tüm seneyi dolaşır ve otuz üç sene içerisinde senenin tüm günleri Ramazan ayı ile buluşur. Bu süre içerisinde Müslümanlar senenin her günü oruç tutmuş ve Ramazana özel diğer ibadetleri yapmış olurlar. Bunun anlamı şudur: Müslüman, senenin her gününde Müslüman olduğunun bilincinde, Rabbine karşı sorumluluklarını yerine getirmelidir. İbadetlerini, ahlakî erdemlerinin senenin belli zaman ve mekanlara, belli yaş ve kesimlere bırakmamalıdır.

Bunu şöyle de ifade edebiliriz: Ramazan ayı, bizleri hayata hazırlayan bir okul, bir kamp zamanıdır. O, bizi manen güzelliklerle tanıştıırır, iyiliklerle donatır. Önemli olan ise, onun bize kazandırdıklarını Ramazan'dan sonra da sürdürebilmektir. Zira müslümanlık bize her zaman gerekli olan bir değerdir. İslamî güzellikler de her zaman bize yakışan erdemlerdir. Bu nedenle Ramazana Elveda, Ramazan güzelliklerine elvadaya dönüşmemelidir.

Bayram da Tekbir ve Namazla Başlar

Şu imtihan dünyasına bizler, kulaklarımıza okunan Muhammedî Ezanlarla geldik. Hayat, dinin özeti olan ezan cümleleriyle başladı. Sonunda Rabbimizin bize biçtiği ömür süremizi doldurup bu dünyadan öteki aleme gidişimiz denamaz ve dualarla olmaktadır. Bunun bir anlam ifade etmesi için, ilk ezanla son namaz arasındaki günlerimiz de ezan ve namaz doğrultusunda olmalıdır.

Müslüman olarak bizlerin bayramları da tekbir ve namazla başlar. İnanan insanlar, sabah erkenden tekbirlerle gittikleri camide kılacakları sabah ve bayram namazlarıyla bayrama girerler. Bu da son derece anlamlıdır. Zira İslam adamının kutlamaları da bir başkadır. Çılgınlık, günah ve israf yoktur o kutlamalarda. Bu yüzden tekbir ve namazla girilir bayrama. Nitekim tarih boyunca bizim, zafer kutlamalarımız da şükür secdeleri ve tekbir naralarıyla başlamış ve bu doğrultuda devam etmiştir.

Özetleyecek olursak:

Tüm zaman ve mekanlar, Allah'ın bize emanetidir. Onları iyi değerlendirmek ve iyilik-güzelliklerle süslemekle yükümlüyüz. Zaman ve mekanlar, içlerinde işlenen eylemlere göre birbirlerinden farklılık arzederler. Bize düşen, bize emanet edilen tüm zaman ve mekanları, onların asıl sahibi olan Yüce Yaratıcının ölçüleri doğrultusunda dolu dolu geçirerek değerlendirmektir.

İbadet yoğunluğunun yaşandığı Ramazan ayı, rahmet, mağfiret ve bereket ayı olarak bizim ruhumuzda ve hayatımızda derin izler bırakan bir aydır. O aydaki kazanımlarımız, bir sonraki

Ramazan'a kadar sürmelidir. İşte ancak o zaman Ramazan okulu hedefine ulaşmış demektir.

Tekbir ve namazla başlayan Bayramlarımız, İslamî ölçülerle kutlanmalı, bayramdan sonraki hayatımız da aynı doğrultuda olmalıdır.

Bir hadislerinde Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurur: “Her yeni gün ve gece şöyle seslenir: Ey insan oğlu! Ben yeni bir ânım. Yaptığın işler konusunda ben sana şahidim. O halde beni hayır işleyerek iyi değerlendir ki senin lehine tanıklık yapabileyim. Zira ben bir daha geri gelmeyeceğim.”

Rabbimiz de şöyle buyurur: “Sana ölüm gelene kadar sen Rabbine kulluk et/ibadet et” [4]

İbadetleri belli zamanlarla sınırlı tutmak doğru değildir, ama belirli zamanlarda yapacağımız özel ibadetler de vardır. Nerede ve ne zaman öleceğimiz bizim için meçhuldür, ama her ân ölebileceğimiz bir gerçektir. Ölüm meleğinin bizi güzel bir işte bulması ise hepimizin en büyük emelidir. O halde hep iyilik ve güzelliklerin adamı olarak ölüm meleğini karşılamaya hazır olmalıyız. Şairin dediği gibi: “Sual: Ey veli, mümin nasıl olmalı söyle/Cevap, son anında nasıl olacaksa hep öyle.”

Bir sahabî oğluna öğüt verirken şunları söyler: “Yavrucuğum, unutma ki ölüm meleği insanın iki iyilik arasında canını alır: Biri yaptığı iyilik, diğeri ise yapacağı iyilik. Yavrucuğum sen hep iyiliklerin adamı ol ki, o seni iyilikleri yaparken bulsun.”

Hz. Ali de konuyu şöyle bağlar: “Ey insan! Senin için dün geçmiştir, bir daha geri gelmez. Yarın ise kesin değildir. O halde dem bu demdir, içerisinde bulunduğun ândır, onu iyi değerlendir!”

.....

[1] “Biz peygamberlerin hiç birisinin arasında bir fark gözetmeyiz, hepsine inanırız.” 2 Bakara 136, 285; 3 Alu Imran 84., [2] “O peygamberlerden bir kısmını, diğerlerinden üstün kıldık. Allah onlardan bazısı ile konuşmuş, bazılarını da yüksek derecelere yükseltmiştir...” 2 Bakara 253., [3] 73 Müzzemmil 6-7., [4] 15 Hıcr 99.